

ПРОГНОЗУВАННЯ ПРИБУТКУ ТА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

FORECASTING THE PROFIT AND PROFITABILITY OF THE ENTERPRISE IN ENSURING THE FINANCIAL SECURITY OF THE ENTERPRISE

УДК 336.144.36; 336.226.1; 338.314;
658.005.922

<https://doi.org/10.32843/bses.50-56>

Сисоєнко І.А.

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Херсонський національний
технічний університет

Карлюка Д.О.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки,
підприємництва та економічної безпеки
Херсонський національний
технічний університет

Sysoenko Irina

Kherson National Technical University

Karlyuka Dmitry

Kherson National Technical University

Статтю присвячено питанню прогнозування прибутку та рентабельності підприємства. Здійснено загальну характеристику підприємства. Проведено аналіз фінансових результатів діяльності підприємства. Здійснено прогнозування чистого доходу від реалізації продукції, собівартості реалізованої продукції підприємства, валового прибутку, чистого фінансового результату діяльності підприємства та показників рентабельності підприємства за незмінних умов функціонування підприємства, якщо, з одного боку, не зміняться зовнішні обставини, які можуть вплинути на рентабельність підприємства, а з іншого – керівництво підприємства не запровадить ніяких змін. Здійснено прогноз прибутку та рентабельності підприємства на п'ять років. Зроблено висновки за результатами аналізу фінансових результатів діяльності підприємства та за результатами прогнозування прибутку і рентабельності підприємства.

Ключові слова: аналіз фінансових результатів діяльності підприємства, прогнозування, функція регресії, прибуток підприємства, рентабельність підприємства.

Стаття посвячена вопросу прогнозирования прибыли и рентабельности предприятия. Дана общая характеристика предприятия. Проведен анализ финансовых результатов деятельности предприятия. Осуществлено прогнозирование чистого дохода от реализации продукции, себестоимости реализованной продукции предприятия, валовой прибыли, чистого финансового результата деятельности предприятия и показателей рентабельности предприятия при неизменных условиях функционирования предприятия, если, с одной стороны, не изменятся внешние обстоятельства, которые могут повлиять на рентабельность предприятия, а с другой – руководство предприятия не введет никаких изменений. Осуществлен прогноз прибыли и рентабельности предприятия на пять лет. Сделаны выводы по результатам анализа финансовых результатов деятельности предприятия и по результатам прогнозирования прибыли и рентабельности предприятия.

Ключевые слова: анализ финансовых результатов деятельности предприятия, прогнозирование, функция регрессии, прибыль предприятия, рентабельность предприятия.

The article is devoted to the question of forecasting the success and profitability of enterprises. Automobile revealed the general characteristics of the enterprise. The autonomy carried out an analysis of the results of the enterprises. We believe that we have a forecast for net arrangements, but they have identified real-world enterprises, weighted operating results, net results of other manufacturing enterprises, and the profitability of enterprises for unchanged functions that exist, and may believe that to consider it a profitable industry, and from different management companies do not require any changes. The article forecasts the profit and profitability of the company for five years. The author draws conclusions from the results of the analysis of the financial results of the enterprise activity and the results of forecasting the profit and profitability of the enterprise. The results of forecasting net income from sales of products (goods, works, services) and cost of sales show a tendency to increase these indicators. The results of forecasting gross profit and net financial result of the enterprise activity also showed an upward trend. However, the company's net profit will grow at a modest pace. In the unchanged conditions of functioning of the enterprise, if on the one hand there are no changes in external circumstances that may affect the profitability of the enterprise, and on the other hand, the management of the enterprise will not introduce any changes, then during the five-year period only the indicators of return on equity (due to the lack of company equity) and all other profitability indicators will be positive. On the whole, over the five-year forecast, the trend of growth of the enterprise will remain in the dynamics of the profitability indicators of the enterprise under constant conditions of functioning of the enterprise. However, given the volatile development of the Ukrainian economy, the constant changes in legislation, etc., it is not necessary to use such a straight-line method in the long run. On the whole, over the five-year forecast, the trend of growth will remain in the dynamics of the enterprise's indicators in the unchanged conditions of the enterprise's functioning. However, given the volatile development of the Ukrainian economy, the constant changes in legislation, etc., it is not necessary to use such a straight-line method in the long run.

Key words: analysis of financial results of the enterprise activity, forecasting, regression function, profit of the enterprise, profitability of the enterprise.

Постановка проблеми. Прибуток і рентабельність підприємства є основним якісними показниками, які відображають економічну ефективність діяльності підприємств, його фінансове становище, успіхи й можливості щодо виконання планів економічного та соціального розвитку [1]. Прибуток підприємства є джерелом власних фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення фінансово-господарської діяльності. Їх нестача спричиняє виникнення боргів, що у кінцевому підсумку може призвести до фінансової кризи і банкрутства [2]. А тому під час здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства необхідно в обов'язковому порядку підвищити роль планування та прогнозування прибутку підприємства з метою збалансування бізнесу на перспективу [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розроблення теоретико-методологічних основ визначення сутності рентабельності та чинників впливу на неї зробили такі дослідники, як В.Г. Андрійчук, Т.І. Арбеїна, В.В. Баліцька, І.А. Бержанір, С.О. Белова, М.Д. Білик, А.В. Бондар, Л.Д. Буряк, Г.П. Бутко, Н.І. Верхоглядова, Н.І. Гвоздей, В.В. Горлачук, В.Я. Горфінкель, О.С. Гула, Ю.А. Долгоруков, А.Ю. Дронова, В.Ж. Дубровський, О.П. Єфимова, О.М. Загородна, О.А. Зінченко, О.В. Лепьохіна, Б.М. Литвин, А.А. Маркова, А.Б. Писаренко, Б.А. Писаренко, А.М. Поддєрьогін, Н.Б. Проценко, Г.А. Семенов, В.М. Серединська, Т.М. Ступницька, Ю.В. Улянич, Р.В. Федорович, В.А. Швандар, І.Г. Яненкова та ін.

Постановка завдання. Метою дослідження є прогнозування прибутку та рентабельності підприємства за допомогою функції регресії ПРЕДСКАЗ. Для досягнення поставленої мети необхідно:

- дати загальну характеристику підприємства;
- здійснити аналіз фінансових результатів діяльності підприємства;
- здійснити прогноз чистого доходу від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства;
- здійснити прогноз валового прибутку та чистого фінансового результату діяльності підприємства;
- здійснити прогноз показників рентабельності підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Прогнозування прибутку та рентабельності підприємства здійснено на прикладі ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел», яке спеціалізується на виготовленні дерев'яних будівельних конструкцій та столярних виробів, дверних полотен, їх продажу в Україні під торговою маркою «Новий Стиль» [4].

Спочатку проведемо аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел» (табл. 1) [4].

Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел» показав, що в 2015 р. сумарний обсяг чистого доходу підприємства становив 141171 тис грн. Проте в 2016 р. розмір чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зменшився на 65106 грн, або на 46%, порівняно з роком раніше. У 2017 р. приріст чистого доходу від реалізації продукції становив 48608 грн, або 64%, порівняно з 2016 р. У 2018 р. сумарний обсяг чистого доходу збільшується на 25364 тис грн, або на 20%, порів-

няно з попереднім роком. На кінець 2018 р. сумарний обсяг чистого доходу від реалізації продукції становив 150037 тис грн.

У 2016 р. чистий дохід від реалізації продукції зменшився більш суттєво, ніж відбулося зменшення собівартості реалізованої продукції. У результаті сума валового прибутку ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел» у 2016 р. зменшилася порівняно з 2015 р. на 530 тис грн, або на 7%, і становила 7285 тис грн.

У 2017 р. відбулося зростання як чистого доходу від реалізації продукції, так і собівартості реалізованої продукції. Проте собівартість реалізованої продукції зросла більш суттєво, ніж відбулося зростання чистого доходу від реалізації продукції: собівартість реалізованої продукції збільшилася на 49411 тис грн, або на 72%, а чистий дохід від реалізації продукції збільшився лише на 48608 тис грн, або на 64%. У результаті сума валового прибутку підприємства в 2017 р. зменшилася порівняно з 2016 р. на 803 тис грн, або на 11%, і становила 6482 тис грн.

У 2018 р. порівняно з 2017 р. приріст обсягу чистого доходу від реалізації продукції перевищує приріст собівартості реалізованої продукції. Це позитивна тенденція, яка вказує на ефективну систему управління витратами. У результаті валовий прибуток ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел» у 2018 р. збільшився порівняно з 2017 р. на 11237 тис грн, або на 173%, і становив 17719 тис грн.

У 2015 році фінансовий результат підприємства від операційної діяльності становив 471 тис грн. Протягом періоду 2015–2017 рр. прибуток підприємства від операційної діяльності має тенденцію до зростання. Проте в 2018 р. порівняно з 2017 р. прибуток підприємства від операційної діяльності зменшився на 1847 тис грн, або на 59%, і становив

Таблиця 1

Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел» за 2015–2018 рр.

Показники	Роки, тис грн				Темп приросту, %		
	2015	2016	2017	2018	2016/2015	2017/2016	2018/2017
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	141171	76065	124673	150037	-46	+64	+20
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	133356	68780	118191	132318	-48	+72	+12
Валовий прибуток	7815	7285	6482	17719	-7	-11	+173
Інші операційні доходи	40	786	1209	280	+1865	+54	-77
Адміністративні витрати	3489	2969	2289	2440	-15	-23	+7
Витрати на збут	3147	3120	2053	8495	-1	-34	+314
Інші операційні витрати	748	758	197	5759	+1	-74	+2823
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (+) або збиток (-)	471	1224	3152	1305	+160	+158	-59
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (+) або збиток (-)	471	1224	3152	1305	+160	+158	-59
Витрати з податку на прибуток	99	462	570	451	+367	+23	-21
Чистий фінансовий результат: прибуток (+) або збиток (-)	372	762	2582	854	+105	+239	-67

1305 тис грн. Позитивне значення цього показника свідчить про ефективну основну діяльність підприємства, яка здатна генерувати прибуток.

Протягом 2015–2018 рр. ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел» займається лише операційною діяльністю і не має інших фінансових доходів і витрат, тому розмір фінансового результату до оподаткування дорівнює розміру фінансового результату від операційної діяльності.

Як результат впливу розглянутих вище чинників чистий фінансовий результат ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел» у 2015, 2016, 2017 та 2018 рр. відповідно становив 372 тис грн, 762 тис грн, 2582 тис грн та 854 тис грн, тобто ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел» протягом періоду 2015–2018 рр. – прибуткове підприємство. Причому чистий прибуток підприємства протягом періоду 2015–2017 рр. має тенденцію до зростання. Проте в 2018 р. порівняно з 2017 р. чистий прибуток підприємства зменшився на 1728 тис грн, або на 67%. Зменшення розміру чистого прибутку фірмово-промислового комплексу «Корабел» свідчить про необхідність підвищення ефективності діяльності підприємства.

Використовуючи фінансові результати діяльності ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел» за останні чотири роки [4], за допомогою функції ПРЕДСКАЗ програми Excel спрогнозуємо чистий дохід від реалізації продукції та собівартість реалізованої продукції підприємства на наступні п'ять років (рис. 1).

Як видно з рис. 1, за незмінних умов функціонування ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел» за прогнозом на наступні п'ять років чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та собівартість реалізованої продукції зберігають тенденцію до зростання.

Спрогнозуємо на наступні п'ять років розмір валового прибутку підприємства та чистого фінансового результату діяльності ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел» за незмінних умов функціонування підприємства (рис. 2).

Отже, за незмінних умов функціонування підприємства, якщо, з одного боку, не зміняться зовнішні обставини, які можуть вплинути на прибутковість підприємства, а з іншого – керівництво підприємства не запровадить ніяких змін, то в 2023 р. розмір валового прибутку ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел» досягне 28616 тис грн, а чистий прибуток підприємства становитиме 3265 тис грн.

Як видно з рис. 2, за незмінних умов функціонування ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел» за прогнозом на наступні п'ять років, тобто на період 2019–2023 рр., у динаміці валового прибутку та чистого фінансового результату діяльності підприємства збережеться тенденція до зростання. Проте чистий прибуток підприємства зростатиме незначними темпами.

У табл. 2 за допомогою функції ПРЕДСКАЗ програми Excel спрогнозуємо на наступні п'ять років (тобто на період 2019–2023 рр.) показники

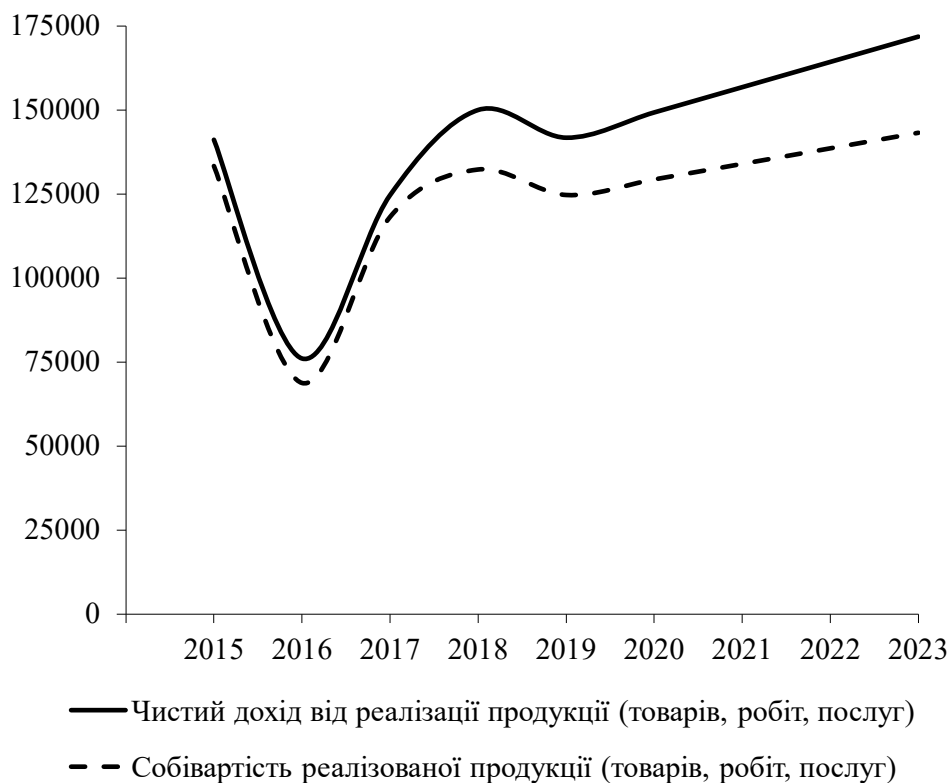

Рис. 1. Прогнозування чистого доходу від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції за незмінних умов функціонування ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел», тис грн

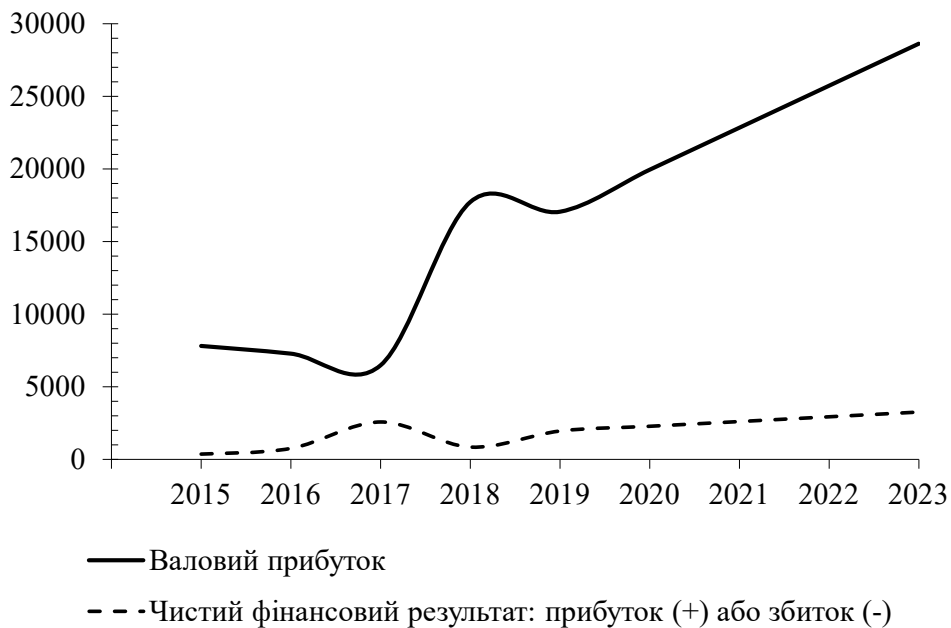

Рис. 2. Прогнозування валового прибутку та чистого фінансового результату діяльності ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел» за незмінних умов функціонування підприємства, тис грн

Таблиця 2

Прогнозування показників рентабельності
фірмово-промислового комплексу «Корабел» за незмінних умов функціонування, %

Показники	Роки								
	Факт				Прогноз				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Рентабельність капіталу	0,82	3,57	7,21	1,40	4,60	5,13	5,67	6,21	6,75
Рентабельність активів	0,82	3,57	7,21	1,40	4,60	5,13	5,67	6,21	6,75
Рентабельність оборотних активів	1,18	6,10	9,04	1,81	5,74	6,22	6,71	7,19	7,67
Рентабельність власного капіталу	-5,25	-12,05	-69,02	17,08	-14,81	-13,80	-12,80	-11,80	-10,80
Рентабельність витрат	0,26	1,01	2,10	0,57	1,49	1,69	1,89	2,10	2,30
Рентабельність доходу	0,26	1,00	2,07	0,57	1,48	1,68	1,88	2,08	2,28
Рівень іншого операційного доходу	0,09	3,68	3,38	0,46	2,11	2,19	2,27	2,35	2,43

рентабельності за незмінних умов функціонування ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел» [4].

Отже, за незмінних умов функціонування підприємства, якщо, з одного боку, не зміняться зовнішні обставини, які можуть вплинути на рентабельність підприємства, а з іншого – керівництво підприємства не запровадить ніяких змін, то протягом періоду 2019–2023 рр. від’ємне значення матимуть лише показники рентабельності власного капіталу (через нестачу розміру власного капіталу підприємства), а всі інші показники рентабельності матимуть позитивне значення:

- рентабельність капіталу ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел» у 2023 р. досягне 6,75%; рентабельність активів – 6,75%; рентабельність оборотних активів підприємства – 7,67%; рентабельність власного капіталу підприємства у 2023 р. матиме від’ємне значення і становитиме –10,80%; рентабельність витрат ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел» у 2023 р.

досягне 2,30%; рентабельність доходу – 2,28%; рівень іншого операційного доходу підприємства у 2023 р. становитиме 2,43%.

Висновки з проведеного дослідження. У цілому за прогнозом на період 2019–2023 рр. за незмінних умов функціонування підприємства в динаміці показників ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел» збережеться тенденція до зростання. Однак, урахувавши нестабільність розвитку української економіки, постійні зміни в законодавстві тощо, не варто застосовувати настільки прямолінійний метод у далекій перспективі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Григорук П.М., Хрущ В.О. Прогнозування прибутку хлібопекарського підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки.* 2015. Вип. 10. Ч. 3. С. 41–45. URL : http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_10/107.pdf. (дата звернення: 22.02.2020).

2. Нечаюк Л.І., Телеш Н.О. Готельно-ресторанний бізнес: менеджмент : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2013. 348 с. URL : <http://infotour.in.ua/nechauk.htm> (дата звернення: 22.02.2020).

3. Офіційний сайт підтримки Microsoft з функції ПРЕДСКАЗ. URL: <https://support.office.com/ru-ru/article/%D0%A4%D1%83%D0%BD%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F-%D0%9F%D0%A0%D0%95%D0%94%D0%A1%D0%9A%D0%90%D0%97-50ca49c9-7b40-4892-94e4-7ad38bbeda99> (дата звернення: 22.02.2020).

4. Сайт ТОВ «Фірмово-промисловий комплекс «Корабел». URL : <https://www.nsdoors.net/uk/> (дата звернення: 22.02.2020).

5. Чучук Ю.В. Теоретична сутність поняття економічна ефективність та ефективність діяльності. *Ефективна економіка*. 2014. № 2. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2765> (дата звернення: 22.02.2020).

REFERENCES:

1. Hryhoruk P.M., Khrushch V.O. (2015) Prohnozuvannia prybutku khlibopekarskoho pidpriemstva. *Nau-*

kovy visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Ekonomichni nauky. Vyp. 10, Chastyna 3. pp. 41–45 Available at: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_10/107.pdf. (accessed 22 February 2020).

2. Nechaiuk L.I., Telesh N.O. (2013) Hotelno-restoranni biznes: menedzhment. Kyiv : (in Ukrainian). Available at: <http://infotour.in.ua/nechauk.htm> (accessed 22 February 2020).

3. Ofitsiynyi sait pidtrymky Microsoft z funktsii PRED-SKAZ. Available at: <https://support.office.com/ru-ru/article/%D0%A4%D1%83%D0%BD%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F-%D0%9F%D0%A0%D0%95%D0%94%D0%A1%D0%9A%D0%90%D0%97-50ca49c9-7b40-4892-94e4-7ad38bbeda99> (accessed 22 February 2020).

4. Sait TOV «Firmovo-promyslovyi kompleks «Korabel». Available at: <https://www.nsdoors.net/uk/> (accessed 22 February 2020).

5. Chuchuk Yu. V. (2014) Teoretychna sutnist poniat ekonomichna efektyvnist ta efektyvnist diialnosti. *Efektivna ekonomika*. no 2. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2765> (accessed 22 February 2020).